

bu) —, tedy úradný výkon, spadajúci do jeho povolania, — proti obžalovanému a že v tomto postavení treba M. považovať za orgán vrchnosti. Ako orgán vrchnosti mohol M. dať aj poukaz cieľom prevedenia jeho úradného výkonu osobám, ktoré boli dané jemu ako asistencia. Je nerozhodné, či M. ako exekučný orgán obce bol vzatý do prísahy alebo nie. Inak ani sama zmätočná sťažnosť nevytýka, že by M. nebýval mal od obce poverenie k výkonu predmetnej exekúcie.

V ďalšej časti zmätočná sťažnosť namieta, že odstránenie obecného strážnika N. od zabaveného koňa nevyčerpáva pojem násilia v smysle zákona. Tento názor je mylný. Násilie predpokladá použitie fyzickej sily proti ohrozenému. Keď obžalovaný odstrčil obecného strážnika, použil fyzickej sily proti nemu, právom tedy odvolací súd označil túto činnosť ako násilie.

Čís. 5802.

Předpis § 134 tr. ř., že se má dáti vyšetřiti stav ducha a mysli obviněného dvěma lékaři, vznikly-li pochybnosti o tom, zda obviněný trpí duševní poruchou, vztahuje se i na případ § 2 c) tr. zák. (jiné pomatení smyslů); jde proto o důvod zmatečnosti podle § 344, čís. 5 tr. ř., nebylo-li vyhověno návrhu, aby byli slyšeni znalci lékaři.

(Rozh. ze dne 26. ledna 1937, Zm I 1329/36.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku porotního soudu, jímž byl obžalovaný zproštěn podle § 334 tr. ř. obžaloby pro zločin vraždy podle § 134 tr. z., zrušil výrok porotců a na něm založený výrok rozsudkový jako zmatečné a odkázal věc do nejbližšího zasedání porotního soudu k novému jednání a rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

Zmateční stížnosti dlužno přisvědčiti již, pokud s hlediska zmatku podle § 344, čís. 5 tr. ř. vytýká, že zamítnutím návrhu veřejného žalobce, aby byli ke hlavnímu přelíčení předvoláni dva znalci soudní lékaři, byla opominuta nebo porušena zásada trestního řízení, již šetřiti káže podstata řízení, kterou se zabezpečuje trestní stíhání.

Jak vyplývá z obsahu protokolu o hlavním přelíčení, navrhl veřejný žalobce, aby vzhledem k tomu, že obhájcem v podání návrhu a předsedou podle § 254 tr. ř. předvolaní svědci mají býti slyšeni o tom, že obžalovaný spáchal čin v pomatení smyslů, ve kterém si nebyl vědom svého činu, byli ke hlavnímu přelíčení předvoláni dva znalci soudní lékaři.

Tento návrh veřejného žalobce směřoval vzhledem k souvislosti s obsahem podání obhájce a vzhledem k okolnostem, o kterých svědci do datečně podle § 254 tr. ř. předvolaní měli býti slyšeni, k tomu, aby znalci lékaři byli přítomni při hlavním přelíčení, aby mohli sledovati jeho průběh, případně, aby mohli obžalovanému a i svědkům vedeným o duševním stavu obžalovaného klásti otázky a aby pak podali posudek o tom,

zda je správné tvrzení obhajoby, že obžalovaný spáchal čin v pomatení smyslů, ve kterém si nebyl vědom svého činu.

Porotní soud tento návrh veřejného žalobce zamítl s odůvodněním, že obhájce při přelíčení prohlásil, že netvrdí, že obžalovaný byl duševně chorý a že v podání navrhl svědky toliko o tom, že obžalovaný spáchal čin v pomatení smyslů, ve kterém si nebyl vědom svého činu (§ 2 lit. c) tr. z.); že, ježto ani obžalovaný se nehájil duševní chorobou, nejde o řešení otázky, zda obžalovaný spáchal čin, jsa zbaven zcela užívání svého rozumu (§ 2 lit. a) tr. z.) nebo ve střídavém pomnutí smyslů v čase, pokud pomnutí trvalo (§ 2 lit. b) tr. z.), nýbrž pouze o otázku, zda obžalovaný spáchal čin v pomatení smyslů, ve kterém si nebyl vědom svého činu (§ 2 lit. c) tr. z.), k čemuž však není zapotřebí slyšení znalců, ježto jde o otázku skutkovou.

Tento názor porotního soudu je však nesprávný. § 134 tr. ř. praví: Vzniknou-li pochybnosti o tom, má-li obviněný užívání svého rozumu aneb zda trpí poruchou duševní, již by mohla jeho přičetnost býti vyloučena, má se vždy dáti vyšetřiti stav jeho ducha a mysli dvěma lékaři.

Slova zákona »zda trpí poruchou duševní, již by mohla jeho přičetnost býti vyloučena« a »má se vždy dáti vyšetřiti stav jeho ducha a mysli« poukazují nejen k ustanovení lit. a) a b), nýbrž i k lit. c) § 2 tr. z. Byť i § 134 tr. ř. užívá slova »trpí«, má zjevně na zřeteli jen vyšetření stavu ducha a mysli v době činu, poněvadž s hlediska přičetnosti jen na tom záleží. Nelze nahlížeti, proč by se toto ustanovení nemělo vztahovati též na skutkové předpoklady § 2 lit. c), jde-li i zde o takové vybočení z normálního duševního rozpoložení, že i pro posouzení takového stavu mohou odborné lékařské vědomosti, znalosti a zkušenosti míti největší význam (srovn. rozh. čís. 3744 víd. sb., čís. 2674, 3108, 3744 a j. Sb. n. s.). Vznikly-li proto v naznačeném směru skutečně pochybnosti, pak podle rozkazovacího předpisu zákona je naříditi vyšetření duševního stavu pachatelova znalci lékaři. Zákonodárce má tu zřejmě na mysli, že odborná povaha otázek, jež tu přicházejí v úvahu, zbavuje soud možnosti, aby si přímo na základě jiných důkazů utvořil samostatně správný úsudek o skutečnostech důležitých pro řešení otázek viny. Nejde tu proto o takovou otázku skutkovou, k jejímuž řešení nebylo by vůbec třeba výslechu znalců lékařů.

Připustil-li porotní soud, ať již podle § 254 tr. ř., výslech svědků o tvrzení obhajoby, že obžalovaný v poslední době před činem projevoval známky duševní choroby, na což poukazují výrazy podání obhajoby »Geistesgestörtheit«, »sinnesverwirrt«, bylo povinností porotního soudu, aby vyhověl návrhu veřejného žalobce, aby byli přibráni dva znalci lékaři ke hlavnímu přelíčení vzhledem k ustanovení § 3 tr. ř., který nařizuje, aby všechny úřady činné v řízení trestním, tedy i soudy, se stejnou péčí přihlížely nejen k okolnostem k obraně obviněného příhodným, nýbrž i k okolnostem obviněného usvědčujícím.

Že tento porotním soudem zamítnutý návrh nepozbyl na své opodstatněnosti ani provedeným průvodním řízením, toho nejlepším důkazem je z protokolu o hlavním přelíčení zřejmá skutečnost, že obžalovaný při hlavním přelíčení změnil částečně svoji dřívější obhajobu a hájil se tím,

že neví a nemůže říci, jak se všechno přihodilo, že když v kobce o tom přemýšlel, má vše popleteno («was weiter war, weiss ich nicht», »Ich weiss nicht, wie sich alles zugetragen hat, ich kann das nicht sagen«, wenn ich in der Zelle darüber nachdenke, ist alles verwirrt«). Ze svědků navrhovaných obhájcem o duševním stavu obžalovaného udal pak M.: »Der Angeklagte war in der letzten Zeit vor der Tat niedergeschlagen, hat nicht gegrüsst und auf den Gruss nicht geantwortet.« N. vypověděl: »In der letzten Zeit vor der Tat war der Angeklagte nicht so wie ich ihn früher gekannt habe. Er ist ohne Gruss vorüber gegangen, in Gedanken versunken.« Konečně udal svědek: »In der letzten Zeit hat er (obžalovaný) mich, ich solle ihm verantwortliche Arbeiten nicht anvertrauen. Er sagte zum Beispiel, dass er nicht wisse, ob er die Pferde in der Hand habe.«

Z těchto výsledků průvodního řízení mohly vzejít pochybnosti o duševním stavu obžalovaného ve smyslu § 134 tr. ř. a byly proto splněny podmínky citovaného ustanovení zákona pro slyšení znalců-lékařů o duševním stavu obžalovaného, jak navrhovala veřejná obžaloba.

Nepřipuštěním tohoto návrhu zůstala nepřezkoumána tvrzení obhájce jakož i uvedené údaje svědků co do jejich správnosti a jelikož o otázce duševní příčetnosti obžalovaného, tedy o otázce čistě odborné, na niž odpovědět jsou povoláni jedině znalci lékaři, nebyli tito slyšeni, zůstalo trestní řízení, na základě něhož se usnášeli porotci o svém výroku, neúplným. Jelikož pak uvedená neúplnost řízení mohla u porotců vzbudit představu, že u obžalovaného je skutečně dán stav trestnost vylučující, ať již podle lit. a), b), nebo lit. c) § 2 tr. z., zejména když jim byla dána dodatková otázka, zda obžalovaný spáchal čin v pomatení smyslů, ve kterém si nebyl vědom svého činu (na kterou ostatně původně před provedením opravy nařízené předsedou porotního soudu odpověděli jednohlasně kladně), je zřejmo, že napadeným mezitímním nálezem porotního soudu byla porušena zásada trestního řízení, již šetřiti káže podstata řízení, kterou se zabezpečuje stíhání.

Možnost ohrožení práv obžaloby byla dána již proto, poněvadž slůvko »vinen«, uvedené v otázkách o vině, zahrnuje v sobě tak zvanou všeobecnou skutkovou podstatu, tudíž vše, co se po stránce subjektivní vyžaduje ke skutkové povaze toho kterého trestného činu. Obratem »jest obžalovaný vinen...« jsou proto porotci tázáni, je-li obžalovaný za uvedenou činnost trestně odpovědný, čímž je poukázáno i na případné trestnost vylučující důvody podle § 2 lit. a) až c) tr. z. Porotcové mohli tudíž i zápornou odpovědí na první dvě otázky — první hlavní a první eventuální — dát výraz svému přesvědčení, že obžalovaný spáchal čin jemu za vinu kladený v některém ze stavů v § 2 a) až c) tr. z. uvedených, a je nasnadě, že právě vytýkaná neúplnost řízení přivedla porotce k onomu přesvědčení.

Jelikož, jak dovozeno, je patrné, že vytýkaná formální vada mohla působiti na rozhodnutí způsobem obžalobu zkracujícím, neboť není vyloučeno, že by porotci na základě případného posudku znalců lékařů dospěli k jinému výroku, a jelikož si veřejný žalobce pro zamítnutí důkazního návrhu vyhradil ihned zmateční stížnost, jsou splněny i ostatní předpoklady úspěšného uplatňování zmatku podle § 344, čís. 5 tr. ř. v neprospěch obžalované, jak jsou uvedeny v § 344, posl. odst. tr. ř.